

Spis treści

Przemysław Czajor, Rachunkowość instrumentów pochodnych w polskiej praktyce gospodarczej - analiza raportów spółek publicznych za 2002 rok

Maciej Frendzel, Mikołaj Turzyński, Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Rachunkowości po raz pierwszy - regulacje Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej nr 1

Radosław Ignatowski, Zmiany w MSR i Dyrektywach Unii oraz ich wpływ na rozwiązania krajowe,

Przemysław Kabalski, Stosowanie cen transferowych a wymogi prawa bilansowego i podatkowego

Jacek Kalinowski, Tworzenie rezerw na świadczenia pracownicze – wymogi regulacji polskich na tle standardów międzynarodowych i ich praktyka

Marcin Michalak, Utrata wartości aktywów - wymogi polskiego prawa bilansowego na tle rozwiązań międzynarodowych

Irena Sobańska, Potrzeba integracji rachunkowości zarządczej i rachunkowości finansowej w praktyce jako efekt zmian zasad sporządzania sprawozdań finansowych w Polsce i w krajach Unii Europejskiej

Irena Sobańska, Grażyna Kulikowska, Zastosowanie koncepcji BSC w zarządzaniu Departamentem Księgowości

Joanna Stępień-Andrzejewska, Ujęcie instrumentów zabezpieczających w praktyce polskich przedsiębiorstw

Anna Szychta, Rachunek kosztów działań i system kosztów docelowych jako instrumenty strategicznej rachunkowości zarządczej w warunkach globalizacji

Ewa Śnieżek, Krajowy standard rachunkowości „Rachunek przepływów pieniężnych”

Ewa Walińska, Sprawozdawczość finansowa a podatek dochodowy w świetle integracji Polski z Unią Europejską

Informacja dla autorów

Przemysław Czajor,
**Rachunkowość instrumentów pochodnych w polskiej praktyce
gospodarczej - analiza raportów spółek publicznych za 2002 rok**
Streszczenie

Artykuł opisuje wyniki badań raportów rocznych za rok 2002 spółek publicznych notowanych na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych w zakresie ujawniania informacji o instrumentach pochodnych. Wyniki tych badań wskazują na fakt, że chociaż dość duża grupa spółek wykorzystuje instrumenty pochodne i ujawnia informacje na ten temat, występują jednak przypadki nieuwzględniania przez spółki publiczne przepisów rozporządzenia o instrumentach finansowych. Wśród spółek wykorzystujących derywaty zdecydowana większość wykazuje je jako instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu, natomiast w nielicznych przypadkach są stosowane zasady rachunkowości zabezpieczeń.

**Derivatives Accounting in Polish Economic Reality - the Analysis of the
Annually Reports of Public Companies**
Summary

The article is based on surveys held by the author to verify the correctness of information on derivatives in annually reports of public companies listed at Warsaw Stock Exchange (GPW). The results shows that many companies take advantage of derivatives and present information on that. On the other hand there are still some companies, which have not implemented new Polish act of law concerning financial instruments. Among companies, which use derivatives, most of them recognize them as if they were held for trading. The rules of hedge accounting are applied very seldom.

**Maciej Frendzel, Mikołaj Turzyński,
Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Rachunkowości po raz
pierwszy - regulacje Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości
Finansowej nr 1
Streszczenie**

Artykuł jest poświęcony problematyce przechodzenia z krajowych (lub innych) regulacji rachunkowości na Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) i Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR). Omawia istotę regulacji zawartych w MSSF nr 1 „Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy” oraz ich wpływ na praktykę rachunkowości. MSSF nr 1 ma szczególne znaczenie w kontekście przygotowań do powszechnego stosowania MSR od 2005 r. przez europejskie spółki publiczne w związku ze strategią Unii Europejskiej w zakresie rachunkowości.

**First - time adoption of International Accounting Standards - regulations
of International Financial Reporting Standard No 1
Summary**

An article deals with issues concerning adoption of International Accounting Standards and International Financial Reporting Standards for the first time. It discusses the main points of IFRS 1 and its influence on practice. The IFRS 1 has significant character in context of IASs and IFRSs adoption by 7000 European public companies.

Radosław Ignatowski,
Zmiany w MSR i Dyrektywach Unii oraz ich wpływ na rozwiązania krajowe,
Streszczenie

W artykule przedstawiono aktualnie zachodzące zmiany w rachunkowości, wynikające z przyjęcia Rozporządzenia Unii w zakresie stosowania MSR, zmian w MSR i dyrektywach Unii. W ten sposób - w kontekście uwarunkowań międzynarodowych - został przedstawiony ich wpływ na rozwiązania krajowe i potencjalne zmiany zapisów Ustawy o rachunkowości w najbliższej przyszłości.

Na wstępie została jednak zarysowana droga, jaką przeszła Unia Europejska do przyjęcia MSR za podstawę sporządzania sprawozdań finansowych oraz procedury adaptacji rozwiązań światowych w rachunkowości polskiej w III Rzeczypospolitej.

Amendments to IAS and EU Directives and their impact on national regulations
Summary

The article provides an overview of changes currently taking place in accounting as a result of the approval of the EU Regulation on the adoption and use of IAS, revisions to IAS and EU Directives, and their impact on national solutions and potential amendments to the Accounting Act to be made in the nearest future.

The discussion of these developments is preceded by a brief outline of the European Union's road to the acceptance of IAS as a basis for financial reporting and the process of adaptation of Polish accounting to new requirements.

Przemysław Kabalski,
Stosowanie cen transferowych a wymogi prawa bilansowego i
podatkowego
Streszczenie

Zasadniczym tematem artykułu jest wpływ transakcji z jednostkami powiązаныmi na pozycję finansową i wynik finansowy jednostki prezentowane w sprawozdaniu finansowym. Ceny w transakcjach między podmiotami powiązаныmi, czyli transferowe, są często wykorzystywane jako narzędzie manipulowania wynikiem finansowym. Proceder ten stosują na dużą skalę przede wszystkim korporacje ponadnarodowe. W artykule przedstawiamy przesłanki i skutki stosowania cen transferowych, a także wymogi przepisów prawa i standardów rachunkowości w odniesieniu do transakcji jednostek powiązanych. W końcowej części artykułu oceniamy aktualne regulacje oraz prezentujemy propozycję rozwiązań w zakresie ujęcia transakcji jednostek powiązanych w rachunkowości.

Transfer Pricing Application and Accounting and Tax Regulations
Summary

The main subject of the article is the impact of related parties transactions on the financial position and financial performance presented in the financial statements. Prices for transactions between related parties (i.e. transfer prices) are often used as a means of manipulating the profit and loss account. Such practices are widely used, mainly by multinational corporations. The article presents reasons and consequences of transfer pricing as well as tax and accounting regulations of related parties transactions. The last part of the paper presents the criticism of current regulations and a proposal of accounting treatment of related parties transactions in accordance with economic reality.

Jacek Kalinowski,
**Tworzenie rezerw na świadczenia pracownicze – wymogi regulacji
polskich na tle standardów międzynarodowych i ich praktyka**
Streszczenie

W artykule poruszono problem tworzenia rezerw na koszty świadczeń pracowniczych. Zostały opisane wymogi polskich norm rachunkowości wraz z odniesieniem się do odpowiednich zapisów w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości. Zaprezentowano również praktyczny model wyceny kosztów odpraw emerytalnych w arkuszu kalkulacyjnym wraz z opisem poszczególnych procedur i etapów obliczeń.

**Provisions for employee benefits - Polish regulations in the light of
international standards and their application in practice**
Summary

This paper addresses the issue of making provisions for employee benefits. The requirements set out in Polish accounting regulations have been described, with reference to relevant provisions of International Accounting Standards. Next, a practical model of valuation of terminal payment costs in the cost-sheet is presented, with explanations of the procedures used and successive stages of the calculations.

Marcin Michalak,
**Utrata wartości aktywów - wymogi polskiego prawa bilansowego na tle
rozwiązań międzynarodowych**
Streszczenie

Artykuł omawia zapisy polskiej ustawy o rachunkowości dotyczące problematyki trwałej utraty wartości w kontekście regulacji międzynarodowych (MSR 36). Autor podejmuje próbę interpretacji tych zapisów w aspekcie nadrzędnych zasad rachunkowości, starając się wskazać przesłanki oraz kryteria ujmowania i wyceny utraty wartości aktywów.

**Assets Impairment - provisions of the Polish Accounting Act in the
context of international principles**
Summary

This article analyses provisions of the Polish Accounting Law concerning assets impairment in the context of IAS 36. The Author has interpreted these provisions trying to indicate reasons and the criteria of recognition and measurement of assets impairment on the bases of the main accounting rules.

Irena Sobańska,
Potrzeba integracji rachunkowości zarządczej i rachunkowości
finansowej w praktyce jako efekt zmian zasad sporządzania sprawozdań
finansowych w Polsce i w krajach Unii Europejskiej
Streszczenie

W artykule został przedstawiony problem konieczności zmiany modelu rachunkowości, z kontynentalnego na anglosaski, w praktyce spółek publicznych UE i innych podmiotów zobowiązanych prawem rachunkowości do stosowania postanowień MSR do sporządzania sprawozdań finansowych. Problem ten dotyczy również polskiej praktyki rachunkowości, która została ukształtowana pod wpływem modelu kontynentalnego rachunkowości, a od 2002 roku rozpoczął się proces reorientacji prawa rachunkowości w kierunku stosowania postanowień MSR w sporządzaniu sprawozdań finansowych.

The need for integrating the practice of management accounting and
financial accounting due to changed rules of financial statements
preparation in Poland and EU countries.

Summary

This article discusses the need for replacing the continental model of accounting with the Anglo-Saxon model in the practice of public companies within the European Union as well as other entities required by the accounting law to follow the provisions of IAS in the preparation of their financial statements. This is a challenge facing also Polish accounting practice, which developed within the framework of the continental model, but since 2002 has been witnessing the process of reorientation of the accounting law towards application of IAS in financial statements preparation.

Irena Sobańska, Grażyna Kulikowska,
Zastosowanie koncepcji BSC w zarządzaniu Departamentem Księgowości
Streszczenie

Koncepcja Balanced Scorecard jest relatywnie nowym narzędziem strategii rachunkowości zarządczej, które znajduje w ostatnich latach coraz szersze zastosowanie w praktyce zarządzania firmami innowacyjnymi.

W artykule został przedstawiony przypadek z praktyki - zastosowanie koncepcji BSC w spółce telefonii cyfrowej (PTC Sp. z o.o.), która działa w Polsce i jest spółką zależną w firmie międzynarodowej. W spółce ten proces wdrażania BSC rozpoczął się w 2001 roku. W artykule proces ten za okres 2001-2003 został przedstawiony w odniesieniu do jednostki organizacyjnej tej Spółki - Departamentu Księgowości. W objaśnianiu procesu wdrażania BSC wskazano wpływ tego narzędzia na zarządzanie Departamentem Księgowości.

**Application of the BSC concept in the management of the Accounting
Department
Summary**

Balanced Scorecard is a relatively new tool in the strategy of management accounting, but in recent years it has found increasingly wide application in the management of innovative companies.

The article illustrates this issue on the basis of a case study - application of the BSC concept in PTC Sp. z o.o., a digital telephone company operating in Poland, a subsidiary of a multinational corporation. The process of BSC implementation in this company began in 2001. The article presents this process for the period 2001 - 2003 in one organizational unit of this company - the Accounting Department. In exploring the process of BSC implementation, the impact of this tool on the management of the Accounting Department has been identified and explained.

**Joanna Stępień-Andrzejewska,
Ujęcie instrumentów zabezpieczających w praktyce polskich
przedsiębiorstw
Streszczenie**

Artykuł obejmuje podstawowe zasady dotyczące rachunkowości transakcji zabezpieczających. Zawiera opis rodzajów transakcji zabezpieczających, a więc transakcje zabezpieczające wartość godziwą, przepływy pieniężne oraz zabezpieczenie inwestycji netto w podmiocie zagranicznym. W artykule są również ujęte podstawowe warunki, jakie muszą być spełnione dla stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń i ich zasady.

**Polish business practice of hedge accounting
Summary**

Main rules of hedge accounting are the subject of this article. There is a short explanation of the three types of hedges: cash flow hedge, fair value hedge and hedges of net investment in foreign operations. The main criteria for hedge accounting are presented in the paper.

Anna Szychta,
Rachunek kosztów działań i system kosztów docelowych jako
instrumenty strategicznej rachunkowości zarządczej w warunkach
globalizacji
Streszczenie

Celem artykułu jest ukazanie rachunku kosztów działań (ABC) i systemu Target costing (TC) jako podstawowych metod strategicznej rachunkowości zarządczej, których integracja w przedsiębiorstwie umożliwia realizację celów strategicznego zarządzania kosztami zasobów, procesów i produktów.

Łączenie różnych metod rachunkowości zarządczej, w tym ABC i TC, opracowanych i najpierw zastosowanych w odmiennym kulturowo, organizacyjnie i produkcyjnie środowisku, jest przejawem kształtowania się kompleksowego modelu rachunkowości zarządczej w przedsiębiorstwach epoki globalizacji.

Przedmiotem szczegółowych rozważań w artykule są następujące zagadnienia:

- strategiczna rachunkowość zarządcza a zarządzanie kosztami,
- cele i struktura rachunku kosztów działań, w tym prezentacja modelu ABC uwzględniającego trzy układy pomiaru i ewidencji kosztów: według rodzaju, procesowego i przedmiotowego,
- rola *Target costing* w strategicznym zarządzaniu kosztami,
- powiązania rachunku kosztów działań z systemem kosztów docelowych.

Activity-Based Costing and Target Costing as strategic management
accounting instruments in the context of globalization
Summary

The aim of this article is to highlight Activity-Based Costing (ABC) and Target Costing (TC) as principal methods in strategic management accounting, whose integration in an enterprise facilitates strategic management of resource, process and product costs.

Combination of various methods of management accounting, including ABC and TC, developed and first employed in culturally, economically and organisationally different environments, reflects the trend towards a comprehensive integrated model of management accounting in globalizing business.

The paper discusses the following issues:

- strategic management accounting and cost accounting,
- the objectives and structure of Activity-Based Costing, including presentation of ABC model incorporating three types of cost classification: by nature, process and object,
- the role of Target Costing in strategic cost management,
- links between Activity-Based Costing and Target Costing.

Ewa Śnieżek,
Krajowy standard rachunkowości „Rachunek przepływów pieniężnych”
Streszczenie

Integralnym elementem procesów globalizacji stały się dążenia do harmonizacji regulacji rachunkowości. Międzynarodowe Standardy Rachunkowości to efekty starań ciał profesjonalnych, owocujące rozwiązaniami ogólnie akceptowanymi, które będzie można z pożytkiem wykorzystać zarówno w ocenie sytuacji finansowej jednostek gospodarczych, jak i w toku podejmowania decyzji o przepływie kapitałów i aktywów w ramach globalnego rynku światowego.

Istotnym wydarzeniem w polskiej rzeczywistości gospodarczej stało się opublikowanie pierwszego polskiego standardu rachunkowości dotyczącego rachunku przepływów pieniężnych.

W artykule omówiono szereg problemów szczegółowych natury merytoryczno-technicznej, ujawnionych przez standard, istotnych z punktu widzenia harmonizacji rozwiązań krajowych i międzynarodowych.

Polish accounting standard "Cash-flow statement"
Summary

A tendency towards harmonisation of accounting regulations has become an integral element of the process of globalisation. International Accounting Standards are the result of efforts of professional bodies, providing generally accepted solutions, which can be useful both in the evaluation of the financial position of business entities and, consequently, in making decisions concerning the flow of capital and assets on the global market.

An important event in Polish economic life has been the promulgation of the first Polish accounting standard regulating cash-flow reporting.

The article discusses a number of detailed problems addressed by the standard, which need to be clarified in view of the harmonization of national and international regulations.

Ewa Walińska,
**Sprawozdawczość finansowa a podatek dochodowy w świetle integracji
Polski z Unią Europejską**
Streszczenie

Artykuł prezentuje kierunki zmian regulacji polskiego prawa bilansowego i podatkowego wynikające z ich integracji z przepisami Unii Europejskiej. Rozważania dotyczą podatku dochodowego od spółek, który ze względu na konstrukcję wywiera największy wpływ na sprawozdawczość finansową. Zważywszy na fakt, iż Unia Europejska zmierza do przyjęcia Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej) jako podstawy rachunkowości europejskiej, należy spodziewać się istotnych rozbieżności przejściowych między wynikiem finansowym i dochodem, nawet przy założeniu znaczącego ujednoczenia systemów podatkowych państw członkowskich. Spowoduje to w niedalekiej przyszłości istotny wpływ skutków podatkowych na rentowność i sytuację finansową prezentowaną w sprawozdaniach finansowych także polskich podmiotów gospodarczych.

**Financial statements and income tax in the light of Poland accession to
the EU.**
Summary

The article presents the directions of changes of Polish accounting and income tax rules resulting from their integration with the EU rules. The considerations are concerning company income tax rules which strongly affect financial accounting and reporting. Because EU is going to accept IAS (IFRS) as the basis of the European accounting, the differences between accounting and tax income are expected to be important in spite of material integration of income tax in the EU countries. It will cause, in the new future, important influences of tax consequences on Polish companies financial statements as well.